

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Елисавета Мусакова

по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в
професионално направление 8.2. „Изобразително изкуство“ по дисциплината
„Живопис“ за нуждите на катедра „Керамика и дизайн на порцелан и стъкло“,
НХА

Старши преподавател д-р Росен Тошев е единственият кандидат по обявения конкурс в ДВ, бр. 21 от 15.03.2022 г. В съгласие с изискванията по ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане, както и Правилника на НХА за прилагане на ЗРАСРБ, чл. 59 и чл. 50, той се явява със своята творческа дейност от 2000 г. насам, представена като хабилитационен труд „Живописни интерпретации и намеси във фотографската образност“. Получените за оценка документи съдържат наукометричната таблица на кандидата, авторски текст (резюме) към избраните за конкурса творби, списък на творческите изяви и портфолио, съдържащо и други, освен конкурсните творби, с което се добива впечатление за цялостното творчество на кандидата. Липсва справката за оригинален принос, изисквана по чл. 50 (1) от Правилника на НХА за прилагането на ЗРАСРБ. Документацията показва, че останалите изисквания са покрити, при една уговорка, направена по-долу.

Съобразно с обявената тема на хабилитацията са избрани авторски творби, изградени върху два подхода: първият се състои в живописни интерпретации на фотографския образ и е представен от два живописни цикъла („Големи пощенски картички“ и „Campbel’s soup“), и самостоятелни произведения („Yes“, „WTF is Brillo“ и „Списание Плейбой, бр. 1, 2002 г.“). При втория подход живописната намеса е директно върху фотографския образ, в случая попадащ в жанра на портрета, илюстриран с творбите „\$ yours“ и „Wow!“. И двата подхода почиват на широките възможности в интерпретирането на фотореалистичната образност, което е водеща нишка в творчеството на Р. Тошев. От времето на появата на фотографията нейният реализъм е постоянен съперник на реалистичната живопис без да може, въпреки изказваните мрачни прогнози, напълно да я измести. Също така още оттогава датират ранните форми на смесване на двете техники – фотография и живопис/рисушка. Именно в точката на това исторически обусловено напрежение той съсредоточава своите авторски решения, които попадат в общото поле на съвременното концептуално изкуство с редица предшественици от 60-те и 70-те години на миналия век насам, включително и в българското изкуство. Р. Тошев

припознава своята принадлежност към направлението, наречено „концептуален фотореализъм“, термин, който изглежда, че за първи път е употребен в български контекст с определен смисъл от Сашо Стоицов. С възможностите на съвременните дигитални технологии, съчетани с уменията му на живописец и фотограф, Тошев намира своята специфика в непрестанното разместване на съотношенията между различни визуални и идейни концепти, обикновено присъщи на масовата и потребителската култура, като въвлича в изразните си средства рекламната, пейзажната и портретната фотография и нейните перфектни живописни симулации, комикса, езиковите игри с културните стереотипи и клишета. Неговият почерк се отличава с подчертана лаконичност на образа, остроумие и ироничност, които провокират активно зрителско възприятие. Представената справка за творчеството на кандидата недвусмислено показва многобройните му участия в изложби в страната и навън, също така е добре засвидетелствана преподавателската му дейност.

Приемам, че резюметата към съответните творби добре разкриват авторската концепция и адекватно анализират всяка от тях.

В същото време намирам, че във връзка с изискването по Чл. 24 (3) от ЗРАСРБ, отразено и в Забележките към Правилника на НХА за прилагането на ЗРАСРБ, 8б, има известно припокриване на темата на дисертационния му труд, защитен през 2020 г. и представената в конкурса хабилитация, що се отнася до проблематиката на фотореализма. Имам предвид, че в дисертацията са включени като примери и собствени творби, а тъй като в хабилитацията са избрани произведения от дълъг период и само две са от 2020 г., вероятно някои се повтарят. Изказвам това колебание, тъй като не съм успяла да се запозная с цялата дисертация, но едно разяснение от страна на кандидата би било желателно. И още, самата хабилитация, т.е. творбите, защитаващи нейната обявена тема, се ограничават до 13, от които само две са включени във втората група интерпретации. По моя преценка така не се получава изчерпателно развита проблематика, а включените в портфолиото свободни творби засилват представата, че кандидатът по-скоро се представя със съвкупно творчество, отколкото със самостоятелен хабилитационен труд, според законовите изисквания.

Критическият преглед на цялостното творчество на Р. Тошев, за което дават представа и включените в портфолиото творби от различни жанрове, заедно с активната му преподавателска дейност, може да се добави – и медийното му присъствие –, налагат извода, че той е заел свое специфично, видимо място в съвременното българско изкуство.

С оглед обаче на изтъкнатите спорни моменти, ще придружа с особено мнение своето заключение, че на Росен Тошев може да бъде присъдена академичната длъжност „доцент“ в Катедра „Керамика и дизайн на порцелан и стъкло“ към НХА.

София, 22 октомври, 2022 г.

(Е. Мусакова)